

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsako sredo popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 12.— K
pol leta 6.—
četrt leta 3.—
posamezna številka po 30 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 40 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 30 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 50 vin.
. dvakrat . . . 40
. trikrat . . . 30
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 20 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

ZVEZA SLOV. UČITELJEV IN UČITELJIC NA BIVŠEM ŠTAJERSKEM.

Ker ima Zaveza upravni odbor v četrtek, dne 17. aprila, v Ljubljani sejo, se vrši odborova seja Zveze slov. učiteljev in učiteljic že v sredo, dne 16. aprila, ob 9. uri popoldne, a delegacijsko zborovanje isti dan popoldne ob 2. uri v mestni deški šoli v Celju.

Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor in sklepanje o razpustu Zveze.

Računajte z morebitnimi zamudami vlakov ter pridite pravočasno, ker nam je odmerjen le kratek čas!

Vodstvo.

VELIKONOČNA ZBOROVANJA.

Narodna šola. Sreda, 16. t. m., ob poldevetih dop. v Ljubljani; Učit. tiskarna.

Učiteljski konvikt. Sreda, 16. t. m., ob devetih dop. v Ljubljani; Učit. tiskarna.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na bivšem Štajerskem. Sreda, 16. t. m., ob devetih dop. odborova seja, ob dveh pop. delegacija; mestna deška šola v Celju.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. Sreda, 16. t. m., ob poldevetih dop. v Ljubljani; Učit. tiskarna.

Vdovsko učiteljsko društvo. Sreda, 16. t. m., ob polenajstih dop. v Ljubljani; Učit. tiskarna.

Zaveza jugoslovanskega učiteljstva. Četrtek, 17. t. m., ob eni pop. seja upravnega odbora v Ljubljani; Učit. tiskarna.

Društvo slovenskih učiteljic. Četrtek, 17. t. m., ob dveh pop. občni zbor v Ljubljani; deklška šola pri sv. Jakobu.

E. GANGL:

Čujte tudi naš glas!

Mirovni konferenci v Parizu!

Naj ne govorim jaz — govori naj zgodovina učiteljstva kraljevine SHS, govori naj zgodovina Zaveze jugoslovanskega učiteljstva, ki faktilno deluje od dne 23. aprila leta 1889!

Toda organizacija slovenskega učiteljstva sega mnogo dalje nazaj!

Prvo slovensko učiteljsko društvo so ustanovili dne 19. decembra l. 1866. na Koroškem za velikovško dekanijo. Društvo je stelo takoj ob ustanovitvi 14 članov. — Čujte: prvo slovensko učiteljsko društvo na Koroškem pred 53 leti!

Leta 1868. so zavedni slovenski učitelji ustanovili učiteljski društvi v Dražberci in v Ptujju za mesto in okolico, l. 1870. pa v Celju.

Dne 31. maja l. 1869. je bil ustanovni zbor »Učiteljskega društva za Kranjsko« v Ljubljani, ki se je dne 24. septembra 1872. l. prekrstilo v »Slovensko učiteljsko društvo s sedežem v Ljubljani«.

Od tega leta dalje je slovensko učiteljstvo neprestano delovalo na to, da si ustanovi skupno organizacijo, ki naj združuje vse slovensko učiteljstvo na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem v solidarnem delovanju za napredek narodnega šolstva in za korist učiteljskega stanu. Posebno živahno je bilo to gibanje v letih 1885. in 1886., najživahnejše pa leta 1887. Omenjam le dopis iz Trsta v 16. in 17. št. »Učiteljskega Tovarisa« iz leta 1887. pod naslovom »Slovenski učitelji, združimo se!« — kjer pravi tržaški dopisnik: »... naj društvo slednjič opira svoje delovanje na naš stik z narodom, s slovenskim in drugim kulturnim svetom, naj zadostuje našim dolžnostim ter varuje naše pravice zunaj šole!«

In posebno na zahtevanje primorskih tovarišev so ustanovili naši prvi bojovníki našo Zavezo v času, ki ga navajam zgoraj: padle so pokrajinske meje, slovensko učiteljstvo je stalo prvo med vsemi stanovni zedinjeno v enem taboru — v združenju Sloveniji!

Od svojega obstanka do danes je imela Zaveza 25 glavnih skupščin širom naše zemlje, in sicer: v Ljubljani 1., 10. in 25. skupščino, v Celju 2., 9. in 24., v Trstu 3., 14. in 23., v Kranju 4., v Mariboru 5., 12. in 21., v Gorici 6., 11. in 20., v Novem mestu 7. in 22., v Opatiji 8., na Bledu 13., v Brežicah 15., v Postojni 16., v Pulju 17., v Šoštanjju 18., v Radovljici 19.

Prosim: zborovali smo v Celju trikrat, v Trstu trikrat, v Mariboru trikrat, v Gorici trikrat, v Pulju enkrat, v Opatiji enkrat!... Vsako zborovanje je trajalo po dva do tri dni. Na vsaki skupščini nas je bilo na stotine: bratje smo prišli med brate, sestre med sestre!

»V kateremkoli kraju je priredila Zaveza svojo glavno skupščino, kjer je prišla k svojim, ji je prihitelo naproti zavedno, narodni šoli in naprednemu učiteljstvu naklonjeno prebivalstvo v toliki prijaznosti, v toliki ljubezni in s tako presrečnimi pozdravi, da smo bili vselej najprijetneje iznenadeni... Na posameznih zborovanjih so nas oficijalno pozdravljali odlični možje, ki so dika korporacijam, ki jim načeljujejo.«

Tako govori spominski spis »Petindvajsetletnica«, ki ga je sestavil l. 1913. tovariš L. Jelenc, predsednik naše Zaveze, in ki iz njega navajam vsa ta dejstva.

In dalje: »... Marljivi udeleževalci glavnih skupščin je spoznaval lepe slovenske pokrajine, se divil njihovim krasotam in videl njih kulturni razvoj... Od XIV. skupščine v Trstu so nas ponesli valovi v bajne Benetke; na Bledu in v Radovljici, kamor so prišli tudi zastopniki in odposlanci bolgarskega, srbskega, hrvatskega in češkega učiteljstva, smo občudovali slikovito panoramo predivnih gorenjskih krasot, v Postojni pa podzemeljske čudovite svetovno znane postojnske jame. V Opatiji, v tem biseru tožne Istre, smo stopili prvič v ožji stik z istrsko-hrvatskim učiteljstvom. Kdo se z veseljem ne spominja skupščine v Pulju... In ta krasna vožnja po morju na Brionske otoke in ... na povratku po hrvatskem morju okrog Istre v Kvarnerski zaliv...«

Naša zgodovina govori, da smo se kretali po svoji zemlji in se vozili po svojem morju!

Slavnostnega odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani (l. 1905) se je udeležil srbski učitelj Jovan P. Jovanović, urednik »Prosvete« v Kragujevcu, sedaj na službovanju v ministrstvu notranjih del v Beogradu. Ob tej priliki se je seznanil z nekaterimi slovenskimi učitelji. Razpravljali so z njim o tem, kaj naj bi storili v prilogi medsebojnemu spoznavanju in zblizanju vsega jugoslovanskega učiteljstva. Jovanović je napisal ob povratku v Kragujevac v svojem listu članek »Jedna misao i jedan predlog.« kjer se zavzema za vsakoletno prirejanje jugoslovanskih učiteljskih skupščin in šolskih razstav.

Na XVIII. glavni skupščini naše Zaveze v Šoštanjju je tovariš Segal predlagal: »Delegacija Zaveze, zbrana v Šoštanjju, izvoli 4 člana, ki naj se udeležijo l. srbskega učiteljskega kongresa v Beogradu dne 17. do 22. avgusta 1906. l., da se dogovore o

vsem potrebnem s srbskimi tovariši zaradi ustanovitve Jugoslovanske učiteljske zveze.«

Predlog je bil sprejet. In šli smo v Beograd. Konferenca se je vršila dne 29. avgusta 1906. l. Otvoril jo je tovariš L. Jelenc, ki je predlagal za predsednika Davorina Trstenjaka, takrat šol. ravnatelj v Gospiču. Obenem je srbsko učiteljsko Udruženje, ki mu je tedaj predsedoval Uroš Blagojević, praznovalo svojo 25 letnico. Na konferenci sprejeta resolucija pravi: »Učitelji Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari, ki prisostvujejo l. srbskemu učiteljskemu kongresu, enodušno izrekajo željo, da bi se učvrstilo in organizovalo moralno edinstvo med jugoslovanskim učiteljstvom...«

Da! Padle niso samo pokrajinske meje — padle so tudi državne meje, in od Soče in Jadrana pa do Vardarja je bilo učiteljstvo prvo, ki je stalo v enem taboru — v zedinjeni Jugoslaviji!

To naše edinstvo se je jasno pred vsem svetom izpričalo prvič v Beogradu l. 1906., drugič v Radovljici l. 1907. in tretjič v Ljubljani ob praznovanju Zavezine 25 letnice l. 1913. Tudi takrat so bili med nami poleg Čehov bratje Srbi in Hrvati.

»Nimam dovolj besed, da bi se zahvalil mnogoštevilnim odposlancem in zastopnikom slovenskih učiteljskih organizacij!« je vzkliknil naš predsednik L. Jelenc.

In jaz sem naglašal v svojem govoru na slavnostnem zborovanju v Narodnem domu: »Slovensko napredno učiteljstvo je s temeljnimi idejami svoje organizacije stopilo preko mej svoje ožje domovine. Če bi se to ne zgodilo hotoma, bi se zgodilo nehotoma; zakaj moč naših temeljnih idej je tako silna, da ne pozna nobene umetne meje: višja je od vsake gore, globlja je od vsakega morja... Ker smo Slovenci veja na mogočnem slovenskem deblu, ne more že po prirodnem zakonu pot naše kulturne struje držati nikamor drugam, nego le v isto smer in na ista pota, kjer se more in mora združiti z drugimi enakimi kulturnimi strujami v veličasten in silovit veletok... Smo revolucionaren element v smislu preobujanja duševnih sil, v smislu preobrazbe čuvstvanja in v smislu kulturnega edinstva z ostalimi slovenskimi narodi... Tem smo najbližji po krvi, jeziku in srcu! Zato pa smo — spoznavši svoj narod in svojo nalogo — stopili v najožje stike z ostalim slovenskim učiteljstvom, in sicer namenoma in hotoma, ker nam takovelevali ljubezen do naroda in domovine!... Naš skupni ideal pa je veliko kulturno Slovanstvo!«

In zgodilo se je tako! Zgodilo se je nekoliko več: kulturnemu združenju se je pripojilo naše političko združenje: svojo državo imamo — kraljevino SHS!

Ponosni smo, ker smo slovenski učitelji pripravljali pot temu združenju! S svojimi brati smo se poslovili v Ljubljani tikoma pred vojno ob povohavanju policije, a sedaj smo združeni z njimi v svojem skupnem domu! Nismo se ball ni ovaduhov, ni dedektivov, ni orožnikov, ki so nam lazili za petami ter pretikali naša stanovanja, saj smo vedeli, da pride samo to, kar mora priti: svoboda, rešitev, življenje!

Gospodje, naj vam povem še to: Dalmatinski učiteljski Savez hoče ravno tako, kakor hočemo mi, da se naj

združi vse učiteljstvo naše države v eno organizacijo. Koliko nas bo? Dvajset tisoč! Zakaj imenujem ravno Dalmacijo? Zato, ker je naša! In Koroška je tudi naša. Danes imamo tamkaj že dve učit. društvi, ki sta člana naše Zaveze. In kako je s takozvanim zasedenim ozemljem — z onim, ki ga hočejo Italijani odrezati od živega debla naše edinstvenosti?

V letu 1918. smo šteli tamkaj svojih najboljših in najzavednejših članov 535, in sicer v Gorici 107, v Logatcu 40, v Postojni 38, v Sežani 49, v Istri 53 (zgolj Slovencev), v Tolminu 59, v Trstu 159, v Vipavi 30! In če rečemo, da ima vsak teh 535 naših učiteljev in učiteljic v svojem razredu le po 60 otrok — nižje sploh ne moremo računati — dobimo 32.000 slovenske mladine, ki obiskuje šolo. Kje je pa druga mladina? Kje so nje starši? Kje ostali naš narod? Ali niso vse te žive duše naša last? Kje so se pa rodile, kje so vzrasle in kje dihaajo sedaj v sponah imperializma in pohlepnosti, akone na svoji zemlji — na naši skupni lastnini?

Ali mislite, gospodje, da je našo rast in naš kulturni razvoj pospeševala mačeha Avstrija, kakor nas hoče sedaj zadaviti in smrtno raniti v srce imperialistična Italija?

Kar smo, kar imamo, kar je našega — kar nam pa hoče tuja sovražna sila vzeti — to je vse delo naše vztrajnosti, naše neizčrpane volje, to je delo tiste velike energije vseh odpornih sil, ki nas je edina ohranila!

Pravica govori za nas, resnica pa črta vaša dejanja v knjigo zgodovine!

In knjiga zgodovine govori, da je pravica na naši strani, kakor bo resnica govorila, kako zgodovino si pišete sami!

Umrli ne bomo! — Posameznik umrje, naroda pa ne ubijete! Če hočete vzeti nam, kar je našega, in to naše dati Italiji ali Nemcem, hočete s tem na eni strani samo ohraniti dinastijo Savojsko, na drugi strani pa s krivico onečastiti slavna svoja imena!

Gospodje, ne tako, ne tako, ne tako! Velika borba osvobođenja, velika ideja samoodločbe in demokracije — kaj zahtevata od vas? Kaj hoče kultura? Ne ovenčajte trpečega, izkrvavelega naroda, ne ovenčajte njegove Stare Pravde s trnjevim vencem! Kar je našega, naj naše ostane! Nečemo nič več in nič manj! In — kakor pravi Aškerc v »Iirski tragediji«:

Na! — Pripogibam svojo ti glavó, odsekaj z mečem slavnim svojim jo! A narod, narod moj — ta prost naj bude, ne jemlji mu, ne jemlji mu svobode! —

Za izobrazbo učiteljstva.

Kakor kažejo znamenja, se je začela za reformo učiteljske izobrazbe resna akcija. Učiteljstvo samo ve najbolje, da zahteva bodočnost naroda in domovine preosnove v smeri naprej in navzgor. Seveda je taka reforma obenem v največjem interesu našega stanu. Deviza zavednega učiteljstva ostane do ureditvenja: **Svobodna pot na vseučilišče!**

SPOMENICA ZAVEZE VSEUČILIŠKI KOMISIJI.

Vodstvo Zaveze je odposlalo vseučiliški komisiji nastopno spomenico:

Vseučiliški komisiji na deželni vladi
za Slovenijo

v Ljubljani.

Stremljenje učiteljstva teži že mnogo let za tem, da si pridobi pravico svobodnega vstopa na vseučilišče, kjer se naj šele dovrši in formalno zaključijo naša strokovna izobrazba. Obisk vseučilišča naj bi bil o b v e z n a za vsakega kandidata učiteljskega stanu.

Ta naša zahteva se opira na dva glavna temelja, katerih eden je materialnega, drugi pa moralnega značaja.

1. Učiteljstvo si pridobi in dopolni le na vseučilišču temeljito strokovno znanje, ki mu naj omogoča korakati z duhom časa in izpolnjevati vse one velike naloge, ki ga čakajo v svobodni domovini z ozirom na zahteve vseobče kulture našega naroda.

2. Učiteljski stan pridobi na ugledu in veljavi, ki sta potrebna, da se dvigne ugled in veljava narodnega šolstva. Delovanje učiteljstva bo pa tudi izvan šole uspešnejše, ker ga ne bo mogel nihče več smatrati za stan nižje izobrazbe in manjše veljave.

Tej splošni koristi, ki bo brez dvoma najugodnejša posledica učiteljske obvezne vseučiliške izobrazbe, se pridružuje še korist, ki se obeta našemu stanu v bodočnosti. Ker bomo enaki med enakimi, kar se izobrazbe same tiče, bo že to dejstvo zahtevalo, da se naš pravni položaj popolnoma izenači s pravnim položajem vseh javnih funkcionarjev enake kvalifikacije. Koliko naše energije ostane poslej ohranjene le našemu vzgojnemu in poučnemu delovanju, torej našemu pravemu poklicu, ker se ne bo treba do obupnosti in poniževanja šele boriti za vsako trohico kruha in pravic! Vrhutega ne smemo prezreti niti gotovosti, da se našemu stanu posveti morda najodličnejši del učence se mladine, ki bo kot zdrav, izobražen, po napredku stremec element deloval med najširšimi plastmi našega naroda, dvigajoč vse njegove sile do razvoja in popolnosti. Navdušenje do stanu in pojmovanje njegove važnosti in lepote nam more vcepiti le reformirano učiteljske in zaključna naša izobrazba na vseučilišču. In končno moramo pomisliti, da se nam le na ta način zagotovi naraščaj kulturnih in znanstvenih delavcev na književnem polju vzgoje in pouka.

Vsi ti razlogi so nas dovedli do tega, da smo sprejeli obvezno vseučiliško izobrazbo v svoj zakonski načrt, ki ga prilagamo. (Clen VII., od 48. strani dalje. Ob enem opozarjamo na člen III., str. 38—44!)

Sedaj, ko se ustanavlja v Ljubljani slovensko vseučilišče, prihaja doba, ki naj naše želje in zahteve uresniči.

Podpisano vodstvo se obrača na vseučiliško komisijo s prošnjo, naj naše, po napredku in izobrazbi hrepeneče prizadevanje sprejme z umevanjem in dobrohotnostjo ter naj vzame v razpravo od nas nasvetovano ustanovitev pedagoške fakultete na bodočem slovenskem vseučilišču. S tem bo komisija zgledno vplivala na vseučilišči v Zagrebu in Belgradu ter bo že vnaprej izpodbila vsak morebitni ugovor, češ, da si zidamo gradove v oblaku in da zahtevamo nekaj, kar ni mogoče. Naš načrt se toliko lažje uresniči, ker vsebuje vse pogoje, ki se zahtevajo za vstop na vseučilišče, in ker razpolagamo z veščaki, ki bi se lahko posvetili lepemu in vzvišenemu poklicu vseučiliških vzgojvalcev narodnega učiteljstva.

Interes šolstva in splošna narodova korist stojita ob naši strani in govorita za nas!

Vodstvo Zaveze jugoslovanskega
učiteljstva,

v Ljubljani, dne 2. aprila 1919.

Predsednik: Tajnik:
L. Jelenc. Vil. Rus.

Anketa za reformo ljudskih in meščanskih šol ter učiteljskih se je na svoji seji, vršeci se dne 5. in 6. t. m., izrekla za reformo učiteljskih, ki je izvedljiva že t a k o j ter naj velja v p r e h o d n i d o b i do zakonite uredbe učiteljske izobrazbe. Opozarjamo posebno na sprejemne pogoje, na pravico do vstopa na vseučilišče ter na učne predmete.

Predlogi ankete se glase:

UCITELJSKA IZOBRAZBA IN USPOSOBJENOST.

1.) Za prehodno dobo se vrši učiteljska izobrazba na učiteljskih, ki se razširi na 5 razredov in naj nudi gojencem popolno teoretično in praktično izobrazbo za pouk na osnovnih (= ljudskih) šolah. Vsak absolvent učiteljskega ima pravico vstopiti na vseučilišče.

2.) Za sprejem v I. razred učiteljskega se zahtevajo z uspehom dovršeni 4 razredi srednje šole ali dovršena štirikazredna strokovna osnovna (= meščanska) šola brez

sprejemnega izpita. — Za druge lahko dovolj v uvaževanja vrednih slučajih učiteljski zbor učiteljskega tudi sprejemni izpit, če prosilec v tistem solnčnem letu dopolni 15. starostno leto. — Pripravljalni razredi se odpravijo.

V I. razred se more sprejeti največ 35 gojencev (gojenk); če jih je več, se mora otvoriti vzporednica. Po končanem I. tečaju ima učiteljski zbor pravico, da nesposobnim gojencem (gojenkam) zabrani nadaljnje posejanje šole. Če bi bilo v višjih posameznih razredih nad 30 gojencev (gojenk), se mora otvoriti k vsakemu takemu razredu vzporednica.

3.) Učni predmeti na učiteljskih so: verouk;

pedagogika; vzgojeslovje in dušeslovje, logika in didaktika ter zgodovina vzgoje in pouka, pedagoška praksa z ozirom na mladinsko skrbstvo; (dušeslovje s posebnim ozirom na mladinoslovje); metodika in praksa pouka;

učni jezik (slovenščina in srbohrvaščina); francoščina; zemljepisje z upoštevanjem geologije; zgodovina in ustavoznanstvo; matematika z enostavnim knjigovodstvom; prirodopisje z vajami; prirodoslovje z vajami; obče zdravstvo z upoštevanjem otroškega zdravstva in alkoholizma; prostoročno risanje; geometrijsko risanje; lepopisje; stenografija; telovadba in druge telesne vaje; glasba, in sicer petje ter gosli (z možnostjo oprostitev);

Na moških učiteljskih se poučuje razzenta gmetijstvo v zvezi z narodnim gospodarstvom in moška ročna dela; na ženskih učiteljskih o gospodinjstvu in o kuhi, ženska ročna dela ter higiena dojenca s praktičnimi vajami v otroški bolnici.

Tem predmetom se neobvezno pridruži učenje živih tujih jezikov (manjšinski jeziki relativno obligatno), pouk v dvostavnem knjigovodstvu, v strojepisju, v govorništvu (zadnje lahko združeno z učnim jezikom).

4.) Obseg obče učne snovi odgovarjaj obsegu učne snovi višjih razredov srednjih šol.

5.) Praktično izobrazbo dobivajo gojenci v vadnicah. Vadnica je del učiteljskega in je z učiteljskim vred pod vodstvom ravnatelja. Vadnice so enake štirim samostojnim letnikom osnovne šole. V nobenem razredu ne sme biti več kot 36 otrok. Hospitacije in poizkusi kandidatov se vrše tudi na drugih osnovnih in strokovnih osnovnih šolah.

6.) Usposobljenostni izpiti odpadejo. Vsak učitelj postane po dveh letih zadovoljivega službovanja v službi definitiven.

7.) Kandidat, ki hoče biti učitelj na strokovni osnovni šoli, more dobiti to usposobljenost po triletnem službovanju s posebnim izpitom. Priprava na izpit se vrši tudi v posebnih tečajih pri učiteljskih. Obseg snovi za tečaje in izpite določajo posebni predpisi.

8.) Učiteljski zbor na učiteljskih sestoji iz takih učiteljev, ki imajo popolno akademično izobrazbo in so z uspehom obiskovali eno leto pedagoški seminar. Na vadnicah morejo biti nastavljeni učitelji z izpitom za strokovno osnovne šole, ki so z uspehom poučevali najmanj 5 let na raznih osnovnih šolah in so izvršni metodiki. Učitelji na vadnicah so v gnotnem in pravnem oziru enakoveljavni člani učiteljskega zbora na učiteljskih.

9.) Otroški vrtni se z učiteljskih odpravijo, vse ukrepe glede teh in njih voditeljic naj izda poverjeništvu za socialno skrbstvo skupno s poverjeništvom za uk in bogočastje; pač pa naj se otvorijo na ženskih učiteljskih industrialni tečaji, v katerih se bodo vzgajale in izobraževale bodoče učiteljice ženskih ročnih del.

10.) Podrobnejša določila o organizaciji učiteljske izobrazbe se izdajo naredbenim potom; normalne učne načrte, kakor tudi šolski in učni red za učiteljske izdelajo strokovnjaki, vzeti iz vrst učiteljstva teh šol.

Na isti seji je bila sprejeta tudi naslednja

RESOLUCIJA NA VSEUČILIŠKO KOMISIJO.

Načelno se zahteva obvezna visokošolska izobrazba vsega učiteljstva osnovnih in strokovnih osnovnih šol po definitivni ureditvi šolstva in ko bo najnujnejša potreba naroda po učiteljstvu izpolnjena, in sicer: a) Višjo strokovno in pedagoško izobrazbo podeljujejo bodočim učiteljem po dovršenem učiteljskem dvehletne pedagoške koedukacijske visoke šole z lastno samoupravo, svobodo učenja, knjižnico in znanstvenimi zavodi za eksperimentalno psihologijo in pedagogiko.

Razen zgodovine pedagogike in filozofije se razlaga tu podrobno in temeljito o vseh smereh telesne in duševne vzgoje,

o psihologiji, pedopsihologiji in pedopatologiji, o otroški higieni in otroškem skrbstvu, o splošni pedagogiki in didaktiki posameznih predmetov, o temeljnih bioloških, pravnih in narodno-gospodarskih vednostih, slednjic o šolski organizaciji, zakonodaji in šolski upravi.

Hospitacije in poizkusi kandidatov se vrše na šolah raznih tipov, ki so v kraju, kjer je sedež vseučilišča.

b) Za izobrazbo učiteljstva osnovnih strokovnih šol se osnujejo razen dvehletne pedagoške visoke šole še letni tečaji na filozofski fakulteti na vseučilišču in na tehnik ali na umetnostni akademiji.

O učnih načrtih

za štirikazredno meščansko šolo kot tip narodne višje šole (spodnje srednje šole).

VI.

UČNI NAČRT ZA POUK V PRIRODOPISJU.

Sestavila dr. Tomaž Romih in Maks Hočevar.

Učni smoter.

Gojitev čuta in ljubezni do prirode. Poznavanje najvažnejših zastopnikov živalstva, rastlinstva in rudništva, opirajoč se na lastno opazovanje, ponazorovanje in opisovanje s posebnim ozirom na biološka razmerja med ustrojem telesa in načinom življenja ter njih uporabni pomen v vsakdanjem življenju.

Varstvo živali in rastlin.

Razdelitev prirodnin v sistematične skupine.

Najvažnejše o ustroju in žitju človeškega telesa. Osnovni nauki o zdravju.

I. razred.

(2 tedenski uri.)

Opisovanje tipičnih živali, rastlin in rudnin z upoštevanjem ugotovljenih in lahko umljivih bioloških razmer.

II. razred.

(2 tedenski uri.)

Nadaljevanje opisovanja živali, rastlin in rudnin ter združenje sorodnih v skupine.

III. razred.

(3 tedenske ure.)

Najvažnejše o ustroju življenjskih pojavov človeškega telesa ter njega negovanju.

Pouk o prvi pomoči in nezgodah.

Opis zastopnikov še ne obravnavanih skupin živalstva, rastlinstva in rudništva. Glavne poteze iz rastlinske anatomije in fiziologije.

Živali, rastline in rudnine z ozirom na njih razširjenost in človeško kulturo.

Sistematični pregled živalstva in rastlinstva.

Najvažnejše o sadjereji.

IV. razred.

(2 tedenski uri.)

Kemija in mineralogija. Ponovitev, poglobitev in razširjenje v prvih treh razredih obravnavane tvarine iz kemije in rudništva.

Sestava zraka. Prvina, zmes, spojina. Sinteza, analiza, substitucija, redukcija, zakoni ohranitve mase in določenih utežnih ter prostorninskih razmerij na nekaterih enostavnih poizkusih. Elektroliza. Kemična pisava. Valenca elementov. Baza, kislina, sol. Majhna izbira prvin in njihove najvažnejše spojine.

Pojasnilo bistvenih znakov organskih snovi na nekaterih zgledih.

V neprestani zvezi s kemijskim poukom se opisujejo na temelju demonstrirane materijala najvažnejše rudnine in hribine ter se končno na kratko in pregledno ponovi vsa učna snov iz mineralogije.

Sistematični pregled rudnin. Osnovni pojmi geologije.

Pripombe.

V vseh razredih je učence natančno poučiti o koristi in škodljivosti obravnavanih poedinih stvari ter jih opozarjati na potrebno varstvo živali in rastlin. Na strupene rastline je na vseh stopnjah obračati potrebno pozornost.

V vseh razredih je navajati učence za dela na šolskem vrtu; osobito jim je treba odkazovati posle v drevesnici. Večkrat je prirejati poučne izlete v okolico šolskega kraja.

VII.

UČNI NAČRT ZA POUK V FRANCOŠČINI.

Sestavil I. Magerl.

Učni smoter.

Učenci naj pravilno in gladko čitajo ter razumevajo lahko čtivo. Pridobe naj si primerno spretnost v ustnem in pismenem izražanju svojih misli. Poznajo naj

ustroj francoskega jezika. Na podlagi primerno sestavljene čitanke naj se seznanijo z materialno in duševno kulturo francoskega naroda in vsaj z najodličnejšimi zastopniki francoskega slovstva.

Prvi razred.

(3 tedenske ure.)

Glasoslovje in nauk o čitanju.

Pravilno in gladko čitanje. Učenje na pamet. Vežbanje v konverzaciji na podlagi čtiva in s pomočjo nazornega nauka.

Elementi oblikoslovja; présent, imparfait, passé, défini, futur, conditionnel in passé indéfini glagolov „avoir“, „être“ in glagolov na -er, -ir, in na -re.

Drugi razred.

(3 tedenske ure.)

Čitanje, učenje na izust in konverzacija — kakor v prvem razredu.

Ponovitev in izpolnitev oblikoslovja; popolna spregatev (brez subjantiva) pravih glagolov. Nepravilni glagoli, ki se največkrat rabijo. Najvažnejša pravila iz skladnje.

Pravopisne, slovnične in spisne vaje — kakor v prvem razredu.

Tretji razred.

(3 tedenske ure.)

Gladko in izrazito čitanje. Učenje na izust in predavanje vzornih prozaičnih in poetičkih sestavkov.

Vežbanje v obnavljanju lahkega čtiva. Konverzacija; besede in fraze, ki se v življenju največkrat rabijo, nudi poleg čitanke nazorni nauk.

Ponovitev in izpolnitev oblikoslovja (nepravilni glagoli, subjunctif) in skladnje. Pripovedujejo naj se učencem zanimivi in važni dogodki iz življenja pesnikov in pisateljev, ki so zastopani v čitanki.

Pismeno obnavljanje in izpreminjevanje čtiva; preprosti opisi; preprosta pisma.

Četrti razred.

(3 tedenske ure.)

Čitanje vzorne proze in poezije, zlasti takih del, ki seznanjajo učence z materialno in duševno kulturo francoskega naroda. Predavanje in deklamovanje. Osnovni nauki metrike.

Sistematično vežbanje v konverzaciji. Spoznavanje razvoja francoskega slovstva na podlagi čtiva s posebnim ozirom na 17., 18. in 19. stoletje.

Povesti, opisi, lastni dožitki in dogodki učencev; pisma in vežbanje v trgovskem dopisovanju.

Naloge.

V prvem razredu 4 domače in 4 šolske naloge v 2. polletju, v drugem, tretjem in četrtem razredu po 4 domače in 4 šolske naloge vsako polletje.

VIII.

UČNI NAČRT ZA EVENTUALNI POUK V NEMŠČINI.

Sestavil I. Magerl.

Učni smoter.

Učenci naj gladko in izrazito čitajo ter umevajo, kar so čitali. Slovnisko pravilna in kolikor možno spretna raba jezika v govoru in pismu. Poznanje glavnih dob nemške slovstvene zgodovine in najznamenitejših zastopnikov nemškega slovstva.

Prvi razred.

(3 tedenske ure.)

Gladko čitanje. Vežbanje v obnavljanju obravnavanih beril. Učenje na pamet ter predavanje lahkih poetičkih in prozaiških sestavkov.

Najpotrebnejše iz oblikoslovja in skladnje prostega stavka. Glavna pravopisna pravila.

Pravopisne vaje, obnavljanje lahkih beril in preprosti opisi.

Drugi razred.

(3 tedenske ure.)

Izrazito čitanje. Ponovitev in izpolnitev oblikoslovja; temeljiteje je predelati samostalniki, pridevnik, zaimek in glagol. Prosti in zloženi stavek. Pravopisna pravila.

Obnavljanje, izpreminjevanje in razširjevanje obravnavanih beril. Opisi; preprosta pisma; uporabljanje naj se tudi dožitki in dogodki učencev.

Tretji razred.

(3 tedenske ure.)

Estetiško čitanje in deklamovanje. Na podlagi čitanke se razlagajo najvažnejše vrste in oblike pesništva. Zanimivi podatki o življenju in delovanju nekaterih nemških pesnikov in pisateljev, kakor Lessing, Goetheja, Schillerja, Uhlanda i. dr.

Priredbe in podredbe. Nauk o ločilih. Glasoslovje, kolikor pospešuje pravopis. Najvažnejše iz besedotvorja. Povesti, opisi in orisi; vpisovanje lastnih opazovanj in doživljajev. Pisma.